

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2017.12.12.
COM(2017) 747 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a tagállamok által benyújtandó, akvakultúrára vonatkozó statisztikákról és a 788/96/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. július 9-i 762/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról

TARTALOMJEGYZÉK

1. HÁTTÉR-INFORMÁCIÓK	3
2. FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSOK	3
2.1. Határidők és teljesség	3
2.1.1. Határidők	3
2.1.2. Teljesség	4
2.2. Következetesség	4
2.2.1. Minőség és pontosság	4
2.2.2. Összehasonlíthatóság	4
2.3. Relevancia	4
2.4. Hozzáférhetőség	5
2.4.1. Online adatbázis	5
2.4.2. Kiadványok és adattáblázatok	5
2.4.3. Metaadatok	5
2.5. Az adatok bizalmas jellege	6
3. Terhek és költséghatékonyság	6
4. Következtetés	7
5. Ajánlások	7

1. HÁTTÉR-INFORMÁCIÓK

A Bizottság (Eurostat) a 762/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet¹ alapján gyűjti az akvakultúrára vonatkozó statisztikákat. A rendelet 11. cikke megállapítja, hogy háromévenként a Bizottság értékelő jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a tagállamok által összeállított statisztikákról, különösen azok relevanciájáról és minőségéről. Ennek a jelentésnek tartalmaznia kell az adatgyűjtési rendszer költséghatékonyságának elemzését is, továbbá a legjobb gyakorlatok megjelölését a tagállamok munkaterhének csökkentése, valamint az adatok hasznosságának növelése és minőségének javítása céljából.

A rendeletet alkalmazni kell mind a 28 tagállamra, valamint Norvégiára, Izlandra és Liechtensteinre (az EGT-vonatkozás miatt). Luxembourg és Liechtenstein nem rendelkeznek kereskedelmi akvakultúrák termelésével, ezért mentesülnek az adatszolgáltatási kötelezettség alól.

E jelentés elsősorban a 2015-ös referenciaév tekintetében az akvakultúrára vonatkozóan a tagállamok által benyújtott minőségi jelentéseken alapul. A legtöbb tagállam 2015. évi minőségi jelentése kellő időben elkészült ahhoz, hogy azt ebben az értékelő jelentésben figyelembe lehessen venni. Bulgária, Olaszország és Lengyelország azonban ezt nem tette meg, így az ezen országokra vonatkozó információk a korábbi minőségi jelentésből származnak. A Bizottság (Eurostat) elemezte az akvakultúrára vonatkozó 2013–2015 közötti adatokat is. Az európai statisztikai rendszer (ESR) tájékoztatást nyújtott az adatgyűjtés teljes költségéről. Ennek eredményeként e jelentés összességében értékeli az adatok időszerűségét, teljességét, következetességét, hozzáférhetőségét és bizalmas jellegét; továbbá megvizsgálja az adatgyűjtési eljárással járó terheket, illetve az eljárás költséghatékonyságát.

A rendelet alapján benyújtott, akvakultúrára vonatkozó statisztikákról szóló korábbi értékelési jelentéseket (a 2011–2013 közötti adatokra vonatkozóan) 2015 júniusában² és (a 2008–2010 közötti adatokra vonatkozóan) 2012 júliusában³ tették közzé. Mindkét jelentés hat hónapot késett. E jelentés közzétételére időben került sor, azonban csak két évre terjed ki, mivel a jelentés előkészítésekor a 2016. évre vonatkozó adatok még nem álltak rendelkezésre.

2. FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSOK

2.1. Határidők és teljesség

2.1.1. Határidők

A legtöbb tagállam az elmúlt években a határidőn belül nyújtotta be az adatait. A tagállamok egyharmada azonban bizonyos adathalmazokat a határidő lejártát követően nyújtott be. A legtöbb esetben a késedelem viszonylag rövid volt. A Bizottság (Eurostat) lépéseket tett annak érdekében, hogy megoldást találjon az adatokat több alkalommal rendkívül későn megküldő Franciaország és Olaszország tekintetében.

1 Az Európai Parlament és a Tanács 762/2008/EK rendelete (2008. július 9.) a tagállamok által benyújtandó, akvakultúrára vonatkozó statisztikákról és a 788/96/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 218., 2008.8.13., 1. o.).

2 A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a tagállamok által benyújtandó, akvakultúrára vonatkozó statisztikákról és a 788/96/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. július 9-i 762/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról COM(2015) 297 final.

3 A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a tagállamok által benyújtandó, akvakultúrára vonatkozó statisztikákról és a 788/96/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. július 9-i 762/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról COM(2012) 422 final.

A Bizottság (Eurostat) a validálást követően azonnal közzétette az adatokat. Az érvényes adatok a határidőt követő év márciusában jelennek meg a Bizottság (Eurostat) nyilvános adatbázisában. Az adatok az év folyamán bármikor felülvizsgálhatók.

2.1.2. Teljesség

Az akvakultúrára vonatkozó fő adathalmaz (akvakultúra-termelés) viszonylag teljes volt. Idővel még teljesebbé vált. Az emberi fogyasztásra szánt halikrára vonatkozó adathalmaz több ország számára gondot okozott. A kérdést a halászati statisztikai munkacsoport legutóbbi, 2017. áprilisi ülésén vitatták meg.

A befogáson alapuló akvakultúrára vonatkozó táblázatból gyakran hiányoztak az egységárak, mivel az adathalmaz vadon fogott ikrás halakra vonatkozó adatokat tartalmazott. Egyes akvakultúrás létesítmények a vásárlás helyett maguk halásszák az ikrás halakat, így ezekben az esetekben az árat nehéz megbecsülni. Adathiány mutatkozott a halkeltetőkben és a nevelőtelepeken történő termelésre vonatkozó táblázatokban. Ennek oka gyakran a változékony termelés volt azon az országok esetében, ahol a termelt mennyiség nagyon alacsony volt.

2.2. Következetesség

2.2.1. Minőség és pontosság

Az adatok általános minősége jó volt, mivel a legtöbb országban az adatgyűjtési felmérés során a válaszadási arány rendkívül magas volt. Szinte valamennyi tagállam úgy ítélte meg, hogy a válaszadás hiányából adódó torzítás nem áll fenn, illetve jelentéktelen. Nagyon kevés ország jelzett mérési, mintavételi vagy adatbeviteli hibát.

A lefedettség hiányai szintén elhanyagolhatók voltak. A fajok vagy módszerek tekintetében a besorolási hibák elenyészőek voltak és nagyon csekély hatásuk volt az adatminőségre.

2.2.2. Összehasonlíthatóság

Az Eurostat 2015-ben bevezetett adatgyűjtési iránymutatásai javítottak az adatok földrajzi összehasonlíthatóságán. A rendelet alapján a Bizottsághoz (Eurostat) benyújtott, akvakultúrára vonatkozó statisztikák a tagállamok között jól összehasonlíthatóak.

A tagállamok csak csekély különbségeket jelentettek, amelyek az első és a legutóbbi (2015) adatgyűjtés közötti módszertani változásokból adódtak.

2.3. Relevancia

A rendelet alapján gyűjtött adatok nélkülözhetetlenek a tájékozott, tényeken alapuló politikai döntéshozatal szempontjából mind nemzeti, mind pedig uniós szinten. Az akvakultúrában tapasztalható termelési szintekre és tendenciákra vonatkozó adatok fontosak az akvakultúra-ágazat közös halászati politika keretében történő fejlesztésének elemzése szempontjából. A mennyiségi adatok pedig központi szerepet játszanak a fenntartható akvakultúrára vonatkozó többéves tagállami tervek kialakítása szempontjából. A politikai döntéshozók, az ipar és a civil társadalom számára szilárd alapot biztosítanak az ágazat jövőjének kiépítéséhez.

Ezenfelül az adatok fontos forrást jelentenek más szervezetek kiadványai és szolgáltatásai számára. Az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet erőteljesen támaszkodik a rendelet alapján szolgáltatott adatokra. A Halászati és Akvakultúra-termékek Piacának Európai Megfigyelőközpontja a Bizottság (Eurostat) adatait használja fel az európai halászati és akvakultúra-ágazat szerkezeti

elemzésének összeállításakor. A Kereskedelmi Világszervezet az európai akvakultúra-statisztikákat használja a kereskedelempolitika felülvizsgálatához.

Szinte valamennyi tagállam megerősítette a nemzeti szintű akvakultúrák termelési adatok szükségét is. A legtöbb nemzeti adatszükségletet a rendelet alapján gyűjtött adatok teljes vagy majdnem teljes mértékben kielégítették. A rendelet azonban nem terjed ki a takarmányozásra, a termékek rendeltetési helyére, a termelési költségekre, a foglalkoztatásra és más társadalmi-gazdasági változókra vonatkozó fontos adatokra. A társadalmi-gazdasági információkat a tengeri akvakultúra esetében az (EU) 2017/1004 rendelet⁴ alapján gyűjtik. Ezzel ellentétben egyes tagállamok arról számoltak be, hogy a nemzeti szükségletekhez képest az adatgyűjtés túlzottan részletes és terhes.

2.4. Hozzáférhetőség

2.4.1. Online adatbázis

Az akvakultúrára vonatkozó statisztikák a Bizottság (Eurostat) nyilvános adatbázisában⁵ a következő adathalmazok formájában jelennek meg:

- Akvakultúra-termelés a halkeltető- és nevelőtelepek kivételével (fish_aq2a);
- Az emberi fogyasztásra szánt halakra akvakultúrák termelése (fish_aq2b);
- A befogáson alapuló akvakultúrára vonatkozó adatok (fish_aq3);
- A halkeltető- és nevelőtelepek termelése az életciklus ikra szakaszában (fish_aq4a); valamint
- A halkeltető- és nevelőtelepek termelése az életciklus ivadék szakaszában (fish_aq4b)

Ezenfelül a tagállamok fele tett közzé adatokat online nemzeti adatbázisokban vagy letölthető éves táblázatokként. Ezek minden esetben ingyenesen hozzáférhetők.

2.4.2. Kiadványok és adattáblázatok

A Bizottság (Eurostat) az akvakultúrára vonatkozó adatokat és cikkeket a Statistics Explained (Statisztikai kalauz) portálon és a statisztikai könyvekben⁶ tette közzé.

A legtöbb tagállam különféle jelentésekben rendszeresen tett közzé akvakultúrára vonatkozó statisztikákat, néhány esetben sajtóközleménnyel kísérve.

2.4.3. Metaadatok

A Bizottság (Eurostat) a rendelet 6. mellékletével összhangban minden évben begyűjtötte a nemzeti minőségi jelentéseket. E jelentések részletes információkat tartalmaztak az adatok minőségéről és az adatgyűjtés módszereiről. Az ESR iránymutatásoknak megfelelő nemzeti minőségi jelentéseket az ESR metaadat-kezelő gyűjti össze.

4 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1004 rendelete (2017. május 17.) a halászati ágazatban az adatok gyűjtésére, kezelésére és felhasználására szolgáló uniós keretrendszer létrehozásáról, valamint a közös halászati politika tekintetében a tudományos tanácsadás támogatásáról és a 199/2008/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 157., 2017.6.20., 1. o.)

5 <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

6 A legutóbbi: Agriculture, forestry and fishery statistics (Mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és halászati statisztika) – 2016-os kiadvány, ISBN 978-92-79-63351-5.

Az akvakultúra-statisztikákra vonatkozó európai referencia-metaadatokat a Bizottság (Eurostat) nyilvános adatbázisában teszik közzé a fentiekben felsorolt adattáblázatokkal együtt. A metaadatokat évente felülvizsgálják.

2.5. Az adatok bizalmas jellege

A rendelet alapján benyújtott, akvakultúrára vonatkozó statisztikákat befolyásoló egyik hiányosság a bizalmas adatcellák nagy száma volt. Ennek két oka volt. Először, a rendelet rendkívül részletes adatstruktúrát ír elő, ami ennek következtében nagyon széttagolt adatokat eredményez. Másodszor az akvakultúra-ágazat szerkezete magas szinten specializálódott. Az ágazatban így korlátozott számú vállalkozás működik, amelyek nagyon kevés fajjal foglalkoznak egyetlen fő termelési módszert alkalmazva. Ennek eredményeként az egyes fajokra és aggregátumokra vonatkozó adatok nagy száma válik bizalmassá.

2015-ben az akvakultúrák termelésre vonatkozó fő adathalmaz tekintetében a tagállamoknak csaknem fele szembesült a bizalmas adatok kérdésével. Ez azt jelentette, hogy az uniós aggregátumok a legtöbb faj esetében bizalmasak maradtak, gyakran amiatt, hogy egyetlen tagállamban az adat bizalmas volt. 2014 és 2015 tekintetében azonban minden tagállam esetében közzé lehetett tenni a teljes nemzeti termelési volument és értéket. Az egy tagállamból származó bizalmas adatok megakadályozták a befogáson alapuló akvakultúrára vonatkozó adatok uniós aggregátumának közzétételét. Az emberi fogyasztásra szánt halikra uniós szintű akvakultúrák termelése bizalmas maradt három tagállam elenyésző termelése miatt. A halkeltetőkben és a nevelőtelepeken történő tenyésztésre vonatkozó adatok három tagállamban voltak bizalmasak.

A Bizottság (Eurostat) és a tagállamok időt fektettek be és erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy az adatfelhasználók számára a lehető legtöbb számadatot rendelkezésre bocsássák, biztosítva a statisztikai adatok bizalmas kezelését és azt, hogy az eljárás a lehető leghatékonyabb maradjon.

3. TERHEK ÉS KÖLTSÉGHATÉKONYSÁG

Az adatok nemzeti szinten történő gyűjtésére, összeállítására és kezelésére fordított idő és erőfeszítés minden évben jelentősen változott. A tagállamok felének kevesebb, a másik felének pedig több mint 10 hétre volt szüksége a rendelet által előírt adathalmazok összeállítására. A teljes adatgyűjtési eljáráshoz szükséges időtartam egyetlen tagállamban sem csökkent a rendelet hatálybalépése óta, ami azt jelzi, hogy nehezen tudták növelni a hatékonyságot.

Néhány tagállam arról számolt be, hogy sikerült csökkenteniük az adatszolgáltatói terheket. A kérdőívek nem változtak, az adatszolgáltatók pedig úgy találták, hogy megválaszolásuk rutinná vált. Az online kérdőívek és a vállalkozásokra szabott segítségnyújtás szintén támogatta a terhek csökkentését. Az adatszolgáltatóknak átlagosan három órára volt szükségük a kérdőív kitöltéséhez. Az adatszolgáltatók száma 4 000 (Németország) és kevesebb mint 50 (Málta, Belgium, Ciprus és Hollandia) közé esett.

Az európai statisztikai rendszer (ESR) elvégezte az európai statisztikai termékek költségelemzését. Az akvakultúra-statisztikákra vonatkozó költségbecslést 20 tagállam nyújtott be. A nemzeti adatgyűjtés átlagos éves költsége körülbelül 66 000 EUR volt, vagyis az akvakultúrák termelés teljes értékének átlagosan 0,18 %-a. Egyes költségbecslések nem tükrözték az akvakultúrára vonatkozó statisztikák teljes előállítási költségeit, csupán az érintett nemzeti intézmény közvetlen költségeire terjedtek ki.

4. KÖVETKEZTETÉS

Az elmúlt években az akvakultúrára vonatkozó statisztikák stabil adathalmazokká váltak, viszonylag gyors, teljes és következetes eredményeket biztosítva az adatfelhasználók számára nemcsak európai és világszinten, hanem nemzeti szinten is. Ezek a statisztikák szilárd alapot biztosítanak az ágazat további fejlesztéséhez a politikai döntéshozók, az ipar és a civil társadalom számára.

Egyes tagállamok számára továbbra is problémát jelentett a határidőn belüli, pontos az adatgyűjtés és -szolgáltatás. Az Eurostat adatgyűjtési iránymutatásai segítséget nyújtottak abban, hogy az akvakultúrára vonatkozó statisztikák gyűjtése egységesebb legyen.

Az akvakultúrára vonatkozó statisztikákat befolyásoló egyik fő hiányosság a bizalmas adatok mennyisége. Mindez a rendelet által meghatározott adatszolgáltatási követelmények részletes lebontásával, valamint az akvakultúra-ágazat szakosodott és koncentrált felépítésével kapcsolatos.

A tagállamok csökkentették az adatszolgáltatási terheket, azonban nem történt egyértelmű, mérhető hatékonyságnövelés. Az akvakultúrára vonatkozó statisztikák összeállításának átlagos éves költsége országonként körülbelül 66 000 EUR volt. Az adatgyűjtés költségeinek átlagos aránya azonban az akvakultúrák termelés összgazdasági értéke szempontjából viszonylag alacsony volt.

5. AJÁNLÁSOK

A Bizottság (Eurostat) a jövőben is együttműködik a tagállamokkal a bevált gyakorlatok, ajánlások és iránymutatások terén annak érdekében, hogy csökkenjen a rendelet alapján az Eurostat számára benyújtott bizalmas adatok mennyisége.

Nemzeti szinten tovább kell ösztönözni az elektronikus kérdőívek alkalmazását, mivel azok segítik a hatékonyabb adatgyűjtést. A bevált gyakorlat további példái a nemzeti adatgyűjtési iránymutatások és az adatszolgáltatók számára személyre szabott segítséget nyújtó információk szolgáltatások.

A Bizottság (Eurostat) az európai statisztikák minőségének és hozzáférhetőségének folyamatos javítására törekszik. A Bizottság elkötelezte magát a tagállamokra és az adatszolgáltatókra háruló terhek csökkentése mellett. Ennek érdekében a Bizottság 2017. évi éves munkaprogramja⁷ tartalmazza a halászati statisztika egyszerűsítését és egyszerűsítését célzó programot. E projekt megvizsgálja a jelenlegi adatgyűjtést és stratégiát dolgoz ki annak érdekében, hogy az akvakultúrára vonatkozó statisztikák jobban megfeleljenek a célnak. A projekt biztosítja, hogy a koordináció kapcsolódjon az (EU) 2017/1004 rendelet szerint összeállított statisztikával, és nagyobb legyen a halászati statisztikákat koordináló munkacsoport⁸ által ajánlott szabványos akvakultúra-kérdőívvel való harmónia.

⁷ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/ess/-/the-european-statistics-annual-work-programme-20-1>.

⁸ A halászati statisztikákat koordináló munkacsoportot az Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet 23/59 sz. állásfoglalása hozta létre 1959-ben azzal a céllal, hogy koordinálja regionális halászati szervezetek és más kormányközi szervezetek halászati statisztikai programjait. Célja, hogy i. folyamatosan felülvizsgálja a halászati (ideértve az akvakultúrára vonatkozó) statisztikákat érintő követelményeket; ii. megállapodjon a halászati statisztika összeállításával és egybevetésével kapcsolatos egységes fogalmak, meghatározások, besorolások és módszertanok tekintetében; valamint iii. javaslatot tegyen az érintett kormányközi szervezetek statisztikai tevékenységeinek koordinációjára és egyszerűsítésére vonatkozóan (<http://www.fao.org/fishery/cwp/en>).

